AMSTERDAMSCHE
GRAFISCHE
SCHOOL

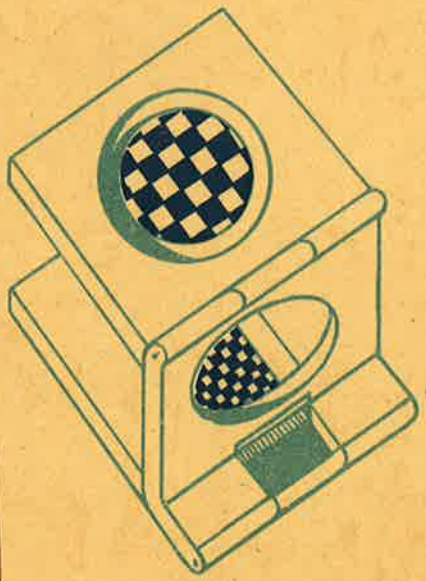

Jaarverslag 1940

JAARVERSLAG 1940

JAARVERSLAG 1940
DER VEREENIGING AMSTERDAMSCHE GRAFISCHE SCHOOL

JAARVERSLAG VAN DEN SECRETARIS

Moesten wij in ons vorig jaarverslag reeds melding máken van het onheil, dat opnieuw de wereld in heftige beroering heeft gezet, het jaar 1940 heeft ook ons land den oorlog gebracht.
Na vijf felbewogen oorlogsdagen van 10 tot 15 Mei zag ons land zich geplaatst voor een nieuwe situatie op welhaast ieder terrein onzer staatkundige en maatschappelijke samenleving, gevolgen van de door den oorlog ingetreden bezetting van ons grondgebied.
Dat ook de school daarvan invloed heeft ondervonden, laat zich verstaan. Toen de zomer ten einde liep, vroeg dan ook de voorgeschreven verduistering het treffen van maatregelen ten aanzien van de cursussen van de avondschool. Daar afdoende voorzieningen voor de verduistering der lokaliteiten niet te treffen bleken, werden de avondcursussen verzet op Zaterdagmiddag, met uitzondering van den cursus voor de Vakopleiding tot den Boekhandel en het Uitgeversbedrijf, welke op Woensdagmorgen gegeven kon worden.
Al bracht het jaar 1940 dus ook voor de school zijn zorgen, wij

mogen het niettemin als een voor haar gunstig jaar kenmerken. Bij een vrijwel gelijk gebleven aantal leerlingen op de dagschool, heeft de in 1939 ingetreden teruggang van het aantal leerlingen der avondschool in het afgeloopen jaar plaats gemaakt voor een toename van het aantal leerlingen.

Laat ons hopen, dat hier niet toevallige omstandigheden een rol spelen, doch dat dit het gevolg is van een inderdaad groeiende belangstelling voor het vakonderwijs.

In het Gedenkboek bij het vijfjarig bestaan van de Amsterdamsche Grafische School lezen wij: „Als een jongen 30 jaar geleden de zetterij betrad, om als letterzetter te worden opgeleid, was zijn eerste werk: boodschappen doen, vloervegen, vouwen en tusschenleggen. De letterkast moest hij, tusschen deze werkzaamheden door, maar leeren. Weinig aandacht werd aan hem geschonken en van eenige opleiding was dan ook geen sprake. Vele jongens kwamen en gingen, na een half of heel jaar bovengenoemden arbeid te hebben verricht, weer heen, om elders in een ander vak hoogstwaarschijnlijk dezelfde ervaring op te doen". Inderdaad, het wordt den jongens tegenwoordig heel wat gemakkelijker gemaakt zich voor hun vak te bekwamen dan dit vroeger het geval was. Maar hoevele ouders en opvoeders zijn er ook nu nog niet, die onvoldoende beseffen, dat in dezen tijd, waarin de zich nog steeds ontwikkelende techniek bijzondere eischen stelt aan den vakman, de vakopleiding een eisch van de eerste orde is? Zien wij voorts

om ons heen, dat voor tal van vakken de Vestigingswet door het stellen van eischen van algemeene ontwikkeling en vakbekwaamheid ervoor waakt, dat geen onbevoegden zich zullen gaan vestigen, dan zal men daarin een aanwijzing moeten zien, dat meer en meer de idee ingang vindt, dat slechts „gediplomeerden" het door hen gekozen vak voor zich geopend zullen vinden. Door het bestaan van een instelling als de Amsterdamsche Grafische School, zijn, wat dit betreft zij, die later in de grafische vakken zelfstandig werkzaam willen zijn, zonder twijfel in een bevoorrechte positie. De school kan hun immers alles geven wat noodig is om goede vaklieden te worden.

Terwijl de dagschool in een drietal jaren een afgeronde en veelzijdige opleiding kan geven, zoodat zij, en juist nu tegenwoordig een zoo vergaanden specialiseering van de verschillende bedrijfstakken zich ontplooid heeft, een plaats in het bedrijf zullen kunnen innemen, biedt de z.g. „halve dagschool" weer aan anderen goede mogelijkheden. Deze immers stelt hen, die alleen toegerust met de kennis van het lager onderwijs op jeugdigen leeftijd aanstonds een plaats vonden in de werkplaats, in de gelegenheid het werk daar telkens voor een halven dag te onderbreken om zich op school theoretisch datgene eigen te maken, dat zij tengevolge van hun uitsluitend practisch werkzaam zijn moesten missen. Bovendien ontvangen zij op de school practische oefening voor die werkzaamheden, welke op hun werkplaats niet of zelden voorkomen.

Het is niet anders dan toe te juichen, dat vroeger gepleegd overleg en goede samenwerking met de Leerlingen-Commissie ertoe hebben geleid, dat leerlingen, die reeds practisch in het vak werkzaam zijn, inderdaad verplicht zijn de halve-dagschool te volgen.
De avondschool tenslotte kent cursussen, welke verdere ontwikkeling in speciale branches van het vak mogelijk maken.
Hiermede gaven wij een overzicht van de verschillende mogelijkheden van onderwijs aan de A. G. S. Wij willen slechts nog de ouders en opvoeders van de toekomstige typografen opwekken hun jongens de beste kansen tot slagen in hun leven mede te geven. Laat hen dus een grondige en systematische opleiding in hun toekomstig vak genieten. De deuren van de Amsterdamsche Grafische School staan voor hen open!
Met dit alles is niet te veel gezegd. Het onderwijs zij op de praktijk gericht. Kondigen nieuwe technieken zich aan, komen andere, reeds bestaande, meer in het middelpunt van de belangstelling dan tot dusverre, de leerlingen der A. G. S. zullen, willen zij later voor het vervullen van hun taak in het leven gereed zijn, daarvan niet onkundig mogen blijven. Het Bestuur houdt steeds het oog daarop gericht. Er van doordrongen als het was, dat de reproductie-fotografie een belangrijker plaats ging opeischen als grafische techniek, heeft het de voorbereidingen getroffen om ook het onderwijs in deze grafische techniek aan de A. G. S. mogelijk te maken. Wij konden hiervan reeds gedeeltelijk melding maken in ons vorig jaarverslag.

Het reeds bij den bouw der school daarvoor bestemde lokaal is thans model uitgerust met de meest volmaakte fotografische apparaten, welke voor een vruchtdragend onderwijs benoodigd zijn. Thans kunnen wij bovendien melden, dat een verheugende belangstelling voor den cursus in de reproductie-fotografie aan den dag wordt gelegd, zoodat de bekwame leerkrachten, welke het Bestuur zich gelukkig prijst aan dezen cursus te hebben kunnen verbinden, de gelegenheid hebben door hen zelf verworven kennis op dit terrein aan anderen over te dragen ten profijte van de verdere ontwikkeling van deze techniek in ons land.
Het Bestuur heeft zich daarnaast bezig gehouden met de vraag of nu ook de diepdruk als tak van onderwijs aan de school te verbinden zou zijn. De directeur der school nam dit onderwerp in studie, legde de resultaten daarvan neer in een rapport met als conclusie, dat het ruime schoolgebouw het verbinden van een afdeeling diepdruk aan de bestaande afdeelingen toelaat. Dit onderwerp moet thans echter blijven rusten — de tijdsomstandigheden gedoogen niet tot de uitvoering van de plannen over te gaan.
In zijn eendrachtig arbeiden voor de belangen der school en de verdere ontwikkeling van de vakopleiding is het Bestuur in het verslagjaar een zijner gewaardeerde mede-leden ontvallen. De heer H. J. Oosten, wiens gezondheidstoestand reeds eenigen tijd niet toeliet de vergaderingen van het Bestuur bij te wonen, zooals hij sedert 1929 trouw deed, kwam op 16 Mei te overlijden. Zijn

F. L. van der Bom, voorzitter, Pieter de Hoochstraat 38	O.
J. F. Duwaer, vice-voorzitter, Brediusweg 80, Naarden	O.
Mr. C. Vrij, secretaris, Heerengracht 124-128	R.
W. A. van Leer, penningmeester, Apollolaan 117	
J. C. Fenthür, lid Dag. Bestuur, Oude Leliestraat 11 . .	O.
B. Ponstein, lid Dag. Bestuur, Jozef Israëlskade 130 . . .	O.
M. H. Binger, Pieter de Hoochstraat 32	
A. S. Boone, Valeriusplein 30	O.
A. Q. de Flines, Rokin 17	
P. N. Jacobsen, Alberdingk Thijmstraat 5	
G. J. Jong, Scheldestraat 14^3	R.
J. H. van Kampen Jr., Admiraal de Ruyterweg 56 . . .	
P. A. Mascini, Admiraal de Ruyterweg 21	O.
G. J. M. v. d. Lubbe, v. Oldenbarneveldtstraat 29^2 . . .	
J. Stokkink, Elandsgracht 52-58	
J. E. Stolberg Jr., Apollolaan 43^1	
C. J. H. Wieling, N. Z. Voorburgwal 271-273	
A. Hollaar, Zuider Amstellaan 90	
H. A. Kuil, Reinier Claeszenplein 4	

Het lidmaatschap der Commissiën van Bijstand is in de tweede kolom, verkort, als volgt uitgedrukt: O. = Commissie voor het onderwijs en de machinerieën; R. = Commissie voor den Rechtstoestand van Directeur en leeraren.

gezondheidstoestand kon de schokkende gebeurtenissen van de aan dezen datum voorafgegane dagen niet doorstaan. Het Bestuur gedenkt hem hier als een man van het vak, wiens capiciteiten alom geroemd werden en als bestuurslid, die steeds getrouw de vergaderingen bijwoonde. Van zijn liefde voor het vak gaf hij steeds blijk door het helder inzicht, uitkomende in zijn adviezen, die op hoogen prijs gesteld werden.

In het einde van het verslagjaar op 21 December, overleed de heer Anton Loeber, mede-oprichter der school, die tot het jaar 1923 een vooraanstaand bestuurslid was. Ook hem is de school grooten dank verschuldigd.

In de op 27 Februari gehouden algemeene ledenvergadering werd in de door het bedanken van den heer M. L. A. Schuts ontstane vacature in het Algemeen Bestuur benoemd de heer G. J. M. van der Lubbe, terwijl het periodiek aftredende lid, de heer J. H. van Kampen werd herbenoemd.

De huidige samenstelling van het Bestuur der school is op nevenstaande pagina weergegeven.

In de staf van leeraren hadden in het verslagjaar slechts weinig mutaties plaats. Op 1 Januari werd de heer J. P. C. Lauterslager benoemd tot leeraar in de reproductie-fotografie. Wegens benoeming aan een andere school werd op zijn verzoek tegen 1 April eervol ontslag verleend aan den leeraar in de Nederlandsche taal, den heer J. M. Witteveen. Tot zijn opvolger werd de heer

J. Haven benoemd. De heer J. C. Blankenstein werd met ingang van 1 Mei Controleur van het leerlingenstelsel in het boekbindersbedrijf en moest daardoor als leeraar in het boekbinden zijn ontslag verzoeken, hetgeen hem, op eervolle wijze met dankbetuiging voor de bewezen diensten, werd verleend. Een drietal docenten tenslotte aan de avondschool beëindigen in het afgeloopen jaar hun functie. Het Bestuur zegt hun, die niet langer aan de School verbonden zijn, dank voor het vele goede, dat zij in het belang van het onderwijs en de school hebben gedaan.

De navolgende leeraren zijn thans aan de school verbonden:

Dagschool: L. Ronner, directeur; J. Aarden, C. Hofmann, H. Peute, C. Wiegman, leeraren letterzetten; J. Frankfort, leeraar machinezetten; C. Hafkamp, leeraar steendrukken; J. Krull, P. Rausch, Chr. Steuteknuel, J. A. Volcke, leeraren boekdrukken; A. M. Küppers, leeraar boekbinden; W. Tick, leeraar kantoorboekbinden; J. Ligter, leeraar schriftlithografie en teekenen; H. Th. J. van Mook, leeraar teekenen; H. Trompetter, leeraar chromo-lithografie en teekenen; J. Haven, H. J. Klouwen, I. H. Ruppert, A. J. Vermeulen, leeraren Ned. taal en J. van Ravenswaay, leeraar boekhouden en arbeidswetgeving.

Avondschool: L. Ronner, directeur; J. Aarden, H. Peute C. Hofmann, C. Wiegman, leeraren letterzetten; D. N. Esveld en A. M. Küppers, B. Ellermeijer, A. J. Hagen, leeraren boekbinden en W. Tick, leeraar kantoorboekbinden; J. P. C. Lauterslager,

fotografie; H. J. Klouwen, leeraar Ned. taal; J. W. van Hateren, leeraar machinezetten; C. Hafkamp, leeraar steendrukken; J. Krull, Chr. Steuteknuel, J. A. Volcke, leeraren boekdrukken; A. A. Peyra, leeraar chemigrafie en teekenen; J. Ligter, H. Th. J. van Mook, H. Trompetter, leeraren teekenen; Th. Wink, leeraar auteursrecht; P. van Rossum Jr., leeraar administratie en boekhouden; G. J. van der Lek, leeraar bibliografie en vakliteratuur, G. W. Schultz, leeraar antiquariaat; Dr. J. F. J. van Tol, leeraar letterkunde; J. G. van Doorn, leeraar praktijk van den boekverkooper.

Een blijk van de onverflauwde belangstelling, welke de school tot haar voldoening steeds mag genieten, spreekt uit de in het jaarverslag van den Directeur opgenomen lijst van schenkingen. Hier ter plaatse zij den milden gevers voor hun goede gaven nogmaals dank gebracht.

Deze blijken van waardeering voor de A. G. S., de steun genoten van Overheidswege, waarbij de Inspecteur voor het Nijverheidsonderwijs, de heer W. H. Cool wel in het bijzonder genoemd mag worden, de goede verstandhouding met zustervereenigingen en aanverwante organisaties, de vaste wil der leerkrachten tot eendrachtig samenwerken tenslotte, wettigen de verwaching en het vertrouwen, dat de Amsterdamsche Grafische School een hecht instituut zal blijken, ook in deze ontredderde wereld.

Met deze verwachting en in dit vertrouwen werd het jaar 1941 ingezet.

Mr. C. VRIJ, *secretaris.*

VERSLAG VAN DEN PENNINGMEESTER

Het is mij aangenaam U hierbij de rekening en verantwoording over het jaar 1940 aan te bieden.

ONTVANGSTEN:

Schoolgelden: De in totaal ontvangen lesgelden zijn dit jaar belangrijk beneden het begrootingsbedrag gebleven, waardoor *f* 1818.— minder ontvangen werd.
De oorzaak is te zoeken in den verminderden toeloop tot de avondschool en tot den gedeeltelijken dagcursus, alsmede in de opheffing van den werkloozencursus.
Bevredigend is het, dat de deelname aan het volledig onderwijs is gestegen, zoodat de schoolgelden voor dit onderwijs ruim *f* 767.— boven de begrooting kwamen.
Daarentegen bleven de schoolgelden van den gedeeltelijken dag-

cursus ruim *f* 1637 en die van de avondschool *f* 902.60.— beneden de geraamde bedragen.
Contributies. Alweer door de tijdsomstandigheden gelukte het niet alle leden voor de school te behouden en werden velen, op hun verzoek, als lid afgeschreven, waardoor *f* 82.— minder ontvangen werd.

Verkoop Vakboekjes. De verkoop van deze boekjes is bevredigend geweest en steeg pl.m. *f* 205.— boven de raming.
In rekening gebrachte huren. Dit jaar ontvingen wij de volle huur van het Instituut voor de Grafische Techniek.

UITGAVEN:

Bezoldigingen. Daar de lessen van de avondschool verplaatst moesten worden naar den Woensdagmorgen en den Zaterdagmiddag, ontvingen de leeraren minder salaris, waardoor het totaal van dezen post belangrijk beneden de raming is gebleven.

Gebouw, Meubilair, Machines enz. De voor dit Hoofdstuk goedgekeurde begrootingsbedragen hebben, met enkele variaties, alle de definitieve uitgaven weten te dekken.
Een uitzondering moest echter worden vastgesteld en wel de post U. II. h. „Herstellingen aan gas- en verwarmingsbuizen". Voor deze werkzaamheden kon worden beschikt over *f* 3593.80. Toen de reparaties en voorzieningen echter allen uitgevoerd waren, bleek,

Inkomsten

Schoolgelden	f 9.456.04	
Contributiën	„ 1.418.—	
Bruto opbrengst van verkochte voorwerpen	„ 504.90	
Oud materiaal	„ 28.05	
Bijzondere ontvangsten:		
a. Rente van tijdelijk belegde gelden	„ 3.64	
b. Pensioenverhaal	„ 5.521.58	
c. Huur	„ 225.40	
		f 17.157.61
Subsidie:		
Rijkssubsidie vermoedelijk		„ 87.320.73
Subsidie gemeente Amsterdam vermoedelijk		„ 37.423.17
		f 141.901.51

Uitgaven

Jaarwedden en salarissen	f 65.812.22	
Huur en canon gebouw, meubilair, machines en werktuigen	„ 19.229.06	
Algemeene kosten:		
a. Verlichting, verwarming etc.	„ 4.204.79	
b. Krachtverbruik e.d.	„ 1.670.81	
c. Materialen	„ 9.019.90[5]	
d. Gereedschappen en leermiddelen	„ 2.895.51[5]	
e. Druk- en advertentiekosten	„ 25.70	
f. Bureaukosten	„ 445.50	
g. Vergadering en/of reiskosten	„ 11.90	
h. Huishoudelijke uitgaven	„ 364.13	
i. Kleine schoolbehoeften	„ 84.40	
j. Slijpen van lithografische steenen	„ 416.—	
k. Gereedmaken van etsplaten	„ 74.03	
l. Contributie en lidmaatschappen	„ 24.—	
		„ 19.236.68
Schulden:		
a. Aflossing en garantieleening	f 15.666.—	
b. Rente en provisie	„ 12.503.91	
		„ 28.169.91
Bijzondere uitgaven:		
a. Pensioenstortingen		„ 9.177.55
b. Sociale verzekering		„ 271.09
c. Kosten Commissie van Beroep		„ 5.—
		f 141.901.51

dat *f* 1019.— meer zou moeten worden uitgegeven, om alle kosten te kunnen betalen.

Algemeene kosten. De posten a. b. „Verlichting, verwarming, water en krachtsverbruik e.d." zijn *f* 540.60 boven de begrooting gekomen door de hoogere brandstoffenprijzen, het grooter verbruik van electrische kracht en licht, en een hooger waterverbruik door de in ongereede geraakte verwarmingsinstallatie. De aanschaffing van materialen, gereedschappen en leermiddelen vereischte groote zorg. Toch is het gelukt door tijdig inkoopen deze belangrijke posten nagenoeg op het peil van de begrooting te houden, waardoor de hoogere kosten slechts circa *f* 90.— hebben bedragen. Alle overige kleine posten geven geen reden tot bijzondere opmerkingen.

SCHULDEN:

De aflossingen hebben een normaal verloop gehad. Op den 31sten December 1940 werd de laatste aflossing, groot *f* 4000.— aan de Spaarbank voor de Stad Amsterdam betaald, waardoor de door deze instelling verstrekte geldleening geheel vereffend is.

Bijzondere uitgaven. Hierover zijn geen opmerkingen te maken.

Subsidies. De totale subsidies van het Rijk en de Gemeente Amsterdam zijn respectievelijk *f* 343.07 en *f* 147.03 beneden de geraamde bedragen gebleven.

W. A. VAN LEER,
penningmeester

Amsterdam, 24 Februari 1941.

VERSLAG VAN DEN DIRECTEUR

Een groote verbetering in het onderwijs aan onze school, wat betreft de reproductie-vakken, bracht de inmiddels in werking getreden afdeeling fotografie.

Het is een verheugenis dit te mogen constateeren, want ongetwijfeld is degelijk vakonderwijs van groote beteekenis, niet alleen voor de maatschappij, doch ook voor hen, die het vak op eenigerlei wijze moeten dienen.

De natuurlijke wisselwerking tusschen maatschappij en afwerking van het product en het belang, dat de maatschappij heeft bij een vlotte en degelijke afwerking der producten, schept een behagelijker zakenatmosfeer en vormt een gelukkiger menschdom. Hier vloeien de nuchtere economische eischen van het dagelijksche leven harmonisch samen met de vreugde, welke de bekwame vakman vindt in zijn dagtaak.

Voortdurend moeten wij trachten de vakbekwaamheid op te voeren en in dit opzicht kunnen de vakscholen veel zegenrijk werk verrichten.

In verband hiermede was het mij aangenaam van het Bestuur der School de opdracht te ontvangen, een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid tot het inrichten van een nieuwen tak van onderwijs in het schoolgebouw, nl. den diepdruk. Bij dit onderzoek, waarvan de resultaten werden neergelegd in een uitvoerig Rapport, bleek het mogelijk te zijn een dergelijken tak van onderwijs in het huidige Schoolgebouw onder te brengen. De tijdsomstandigheden schijnen evenwel voorloopig niet bevorderlijk voor de uitbreiding van het onderwijs in deze richting. De gewijzigde economische toestand vroeg bijzondere maatregelen. Met de inkrimping van het aantal werkuren in de drukkers- en aanverwante bedrijven, misten de leerlingen, die in het bedrijf werkzaam zijn een gedeelte van hun leertijd. De verschillende lichamen, welke de opleiding van leerlingen tot bekwame vaklieden zich als taak hebben gesteld, traden met de school in verbinding, ten einde die leerlingen, wanneer ze niet konden werken, in de gelegenheid te stellen van het schoolonderwijs te profiteeren. De Amsterdamsche Grafische School heeft gemeend dit streven krachtig te moeten steunen.

Het avondonderwijs vroeg eveneens bijzondere belangstelling, want de verduisteringsvoorschriften en de onzekere toestand, wat de veiligheid op straat betreft, maakten buitengewone maatregelen nood-

zakelijk. Door de besturen van de Amsterdamsche Nijverheidsscholen werd besloten aan het Departement van Onderwijs te verzoeken, het avondonderwijs over te mogen brengen naar den Zaterdagmiddag en op een ander gedeelte van een werkdag, welk verzoek een gunstig onthaal vond.

De avondcursus werd derhalve overgebracht naar den Woensdagmorgen en den Zaterdagmiddag. Het meerendeel der werkgevers gaf hiertoe zijn volledige medewerking.

Daar het niet mogelijk was het schoolgebouw voldoende te verduisteren, moesten het begin en het einde van de lessen, benevens de pauzes geregeld worden na zonsopgang.

Personeel

Den 1sten Januari aanvaardde de heer J. P. C. Lauterslager zijn ambt als leeraar in de reproductie-fotografie. Wegens aanstelling tot leeraar aan een andere onderwijsinrichting vroeg de heer J. M. Witteveen eervol ontslag, dat hem, met dankbetuiging voor de bewezen diensten, verleend werd. In zijn plaats werd de heer J. Haven benoemd.

Leerlingen

Tot de school werden toegelaten 85 leerlingen voor den dagcursus. Van de dagschoolleerlingen gingen 62 over van het eerste naar het tweede, 54 naar het derde leerjaar en voor machinezetten 6 naar het voortgezette vierde leerjaar.

Voor den gedeeltelijken dagcursus werden tot het eerste leerjaar toegelaten 61 leerlingen. Van het eerste naar het tweede leerjaar gingen over 53, van het tweede naar het derde 81 en van het derde naar het vierde leerjaar 71 leerlingen. Eveneens volgden 36 personen, die een verkorte werkweek hadden, het onderwijs.
Einde 1940 bezochten 205 leerlingen de dagschool en 302 leerlingen den gedeeltelijken dagcursus. In totaal dus 507 leerlingen.

Het eindexamen voor de leerlingen, die den volledigen dagcursus hadden gevolgd, vond plaats van Donderdag 27 Juni tot en met Zaterdag 5 Juli.

De Examen-Commissie bestond uit de leden van de Onderwijscommissie: F. L. van der Bom, *voorzitter;* J. F. Duwaer, *secretaris;* J. C. Fenthür, P. A. Mascini en B. Ponstein; de gecommitteerde leden: O. van Leer en P. A. Jacobson (Opleidings-Commissie voor het lithografisch bedrijf); J. C. Blankenstein en H. de Koningh (Vereeniging ter Bevord. v. d. Vakopleiding in het Boekbindersbedrijf) R. J. Kok (Vereeniging ter Bevordering van de Vakopl. in de Typografie); H. Staphorsius en I. de Vries (Leerl.-Comm. in de Typografie, district Amsterdam); benevens directeur en leeraren der School.
De vergadering der examen-Commissie tot het vaststellen der resultaten van het gehouden examen vond plaats op Woensdag 10 Juli 1940 te 2 uur in het Schoolgebouw. Eén leerling trok zich terug

voor het examen wegens ziekte. Drie leerlingen moesten worden afgewezen.
De uitreiking der diploma's geschiedde op Vrijdag 12 Juli d.a.v. met een toepasselijk woord door den Voorzitter, den heer F. L. van der Bom.
Aan het examen namen 63 leerlingen deel. Hiervan slaagden voor den *Alg. Grafischen Cursus:* C. Blank, M. H. L. Groenevelt, J. de Kan, F. H. de Knegt, C. Noordhoff, J. A. Paardekooper, H. B. Preschel, B. Schut, A. Sprey, E. Vorsselmans, H. van Wagtendonk. Voor *letterzetten:* H. J. Arendzen, H. P. B. de Bos, A. P. Bongers, J. C. Cooman, L. Coster, E. Koster, Lion Coster, Ch. Roffelsen, Th. Sistermans, J. Schimmer, J. Teeboom, W. P. Timmers, J. Vlesschedrager, L. Wegloop. Voor *machinezetten:* N. Brandon, M. A. F. van Duuren, N. Groen, H. de Jong, J. F. L. van der Kam, N. Nauta. Voor *lithografie:* D. Koopman, R. Kool, H. Lebbink, Th. Lensen, P. J. van der Poll, J. Portegijs, J. Versnel, H. J. Wiegmans. Voor *steendrukken:* A. de Munnik, G. H. de Winter. Voor *den A. G. C. lithografie en steendrukken:* B. van Eerd, C. Jacobson. Voor *boekbinden:* F. M. van der Broek, A. Eliazar, A. J. Metz. Voor *kantoorboekbinden:* P. Douw, M. Roschar. Voor *boekdrukken:* P. H. Beckers, H. Th. de Graaf, P. A. Haye, G. M. van der Heuvel, J. Kool, L. F. M. Molenaar, P. H. Prins, A. Reussien, H. U. Serlijn, W. J. Steuven, A. Tromp, M. Wurms.

Het examen voor de leerlingen letterzetten en boekdrukken van den gedeeltelijken dagcursus werd afgenomen op den 8sten April, des morgens van 8 tot 12 uur en van 13.30 tot 16 uur door de Examen-Commissie, bestaande uit de leden van de Onderwijs-Commissie: de heeren F. L. van der Bom, *voorzitter*, J. F. Duwaer, J. C. Fenthür, B. Ponstein, A. S. Boone en P. A. Mascini; de gedelegeerden der Leerlingen-Commissie voor de typografie, district Amsterdam: de heeren I. de Vries en H. Staphorsius, benevens directeur en leeraren der School.

Aan het examen namen 38 leerlingen deel n.l. 15 zetters- en 23 drukkersleerlingen.

Aan alle leerlingen kon een bedrijfsdiploma worden uitgereikt en wel aan de zettersleerlingen J. F. Boek, L. Deutz, H. W. van Deyl, J. C. Heyn, N. Jansen, H. D. Jollie, J. L. Pieterse, H. Rademaker, R. de Rijke, D. Vries, J. W. Klockenbrinck, A. Kuyp, H. Mieremet, H. Pach en C.S.M. Wiezel; aan de drukkersleerlingen J. Barteling, E. A. Bastiaan, A. Bennis, G. F. le Blanc, A. v. d. Bol, A. Bonkestooter, W. van Deursen, L. Gobitz, P. v. d. Graft, W. G. Groesz, J. de Jonge, F. G. Jurgens, P. Kaspers, D. Leeuwerin, J. F. Ney, A. Scheer, W. Scheffler, J. Schelvisch, N. L. Schutte, J. Vis, W. J. Wentinck, G. F. de With en Joh. B. Witte.

Einde Maart werden de getuigschriften uitgereikt aan de leerlingen, die den avondcursus getrouw hebben bezocht.

Het aantal bedraagt thans voor den:

Dagcursus:

Fotografie	12	leerlingen
Algemeene Grafische Cursus	38	„
Letterzetten	62	„
Machinezetten	12	„
Boekdrukken	40	„
Lithografie	16	„
Steendrukken	12	„
Boekbinden en kantoorboekbinden	13	„
Totaal	205	leerlingen

Gedeeltelijken dagcursus:

Lithografie	7	leerlingen
Steendrukken	13	„
Letterzetten	117	„
Boekdrukken	73	„
Boekbinden en Kantoorboekbinden	92	„
Totaal	302	leerlingen

Avondcursus:

Fotografie	5	leerlingen
Calculator	15	,,
Letterzetten	52	,,
Machinezetten	11	,,
Boekdrukkers	18	,,
Lithografie	14	,,
Steendrukken	19	,,
Chemigrafie	39	,,
Boekbinden, Hand- en Persvergulden	117	,,
Boekhandel	61	,,
Totaal	351	leerlingen

Schenkingen:

De Schoolbibliotheek ontving ten geschenke van den heer J. Stokkink: A. F. Butsch, ,,Bücherornementik der Renaissance''; van de Wereldbibliotheek: Goethe's ,,De groene slang'' en Toergenjew's ,,Gedichten in Proza''; van den heer W. A. van Leer ,,Oudheidkundig Tijdschrift' en van den heer F. A. Caron: Josef Heim's ,,Figurale Compositionen''. Farbianca, v/h Berger & Wirth N. V. verrijkte het onderwijs met een doos grondstoffen voor de inktfabricatie en de heer F. A. Caron schonk de school een mooie partij papierrestanten.

Wij danken de gevers voor hun donatie en bevelen de school warm aan voor dergelijke giften.

LIJST VAN NAMEN DER STICHTERS DONATEURS EN CONTRIBUANTEN

Zij, achter wier naam geen plaatsnaam is vermeld, wonen te Amsterdam

STICHTERS.

Algemeen Handelsblad	N. Z. Voorburgwal 234
Gebr. Binger	(Opgeheven)
G. Theod. Bom	Kerkstraat 310-314
N. J. Boom †	
N V. G. H. Bührmann's Papiergroothandel,	Keizersgracht 28-34
H. F. de Charro & Zonen.	Den Haag
G. Dittus †	
J. F. Duwaer	Nieuwe Looierstraat 45-47
F. L. van Edema van der Tuuk	J. J. Viottastraat 44
Ellerman, Harms & Co.	Warmoesstraat 147
Faddegon & Co.	Haarl. Houttuinen 29
Van Gelder & Zonen	Singel 230-234
A. B. van Holkema	Emmastraat 32

Drukkerij „Holland" . . . . . N. Z. Voorburgwal 58-60
Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij . . . . Utrecht
Koninklijke Hollandsche Lloyd . . . . Oostelijke Handelskade
Koninklijke Pharm. Handelsvereeniging. . . Looiersgracht 25-27
Lanston Monotype Corporation. . . . . Keizersgracht 142
Firma L. van Leer & Co . . . . . Rustenburgerstraat 19
W. A. van Leer . . . . . Apollolaan 117
M. Lindenbaum . . . . . Heerengracht 457
Gerhard Loeber . . . . . Singel 373-375
J. C. M. Mensing . . . . . Gudelalaan 2, Bussum
M. Mouton † . . . . . .
Brocades Steehman & Pharmacia N. V. . . Looiersgracht 27
Nederlandsche Bond van Boekbinderspatroons . Rozengracht 48
Ned. Mij. voor Handel en Nijverheid . . . Heerengracht 477
N. V. Nieuwe Rotterdamsche Courant . . . . . Rotterdam
Oudkerk Pool & Co. . . . . (Opgeheven)
Firma D. Schnabel . . . . . Admiraal de Ruyterweg 21
Ph. Simons & Co. . . . . Den Haag
A. Spakler . . . . . Vondelstraat 93
J. Stokkink (Dir. N. V. Stokkink's Electr. Binderij) Elandsgr. 52-58
J. E. Stolberg Jr. . . . . Apollolaan 431
Th. J. Verrijn Stuart † . . . . . .
S Warendorf † . . . . . .
C. J. H. Wieling (fa. C. A. Spin & Zn.) N. Z. Voorburgwal 271

F. J. A. M. Wierdels † . . . . . .

GIFTEN VOOR EENS GEGEVEN.

Algemeene Papiermaatschappij . . . . . Keizersgracht 28-34
Dr. P. C. M. Bos † . . . . . .
C. J. van Houten & Zoon. . . . . Weesp
N. V. Au bon Marché (A. de Vries & Zn.) . . Kalverstraat
C. F. Roos & Co. . . . . (Opgeheven)
Ned. Gist- en Spiritusfabriek . . . . . Delft

DONATEURS.

Algemeen Handelsblad . . . . . N. Z. Voorburgwal 234
Alg. Ned. Typografenbond. . . . . Koninginneweg 20
Alg. Ned. Typografenbond, Afd. Amsterdam . Leliegracht 47
N. V. G. H. Bührmann's Papiergroothandel . Keizersgracht 28-34
Drukkerij „Elsevier" . . . . . Van Ostadestraat 233
Faddegon & Co. . . . . Haarl. Houttuinen 29
Federatie van de Werkgeversorganisatiën in het Boekdrukkersbedrijf . . . . . Van Eeghenstraat 70
Van Gelder en Zonen . . . . . Singel 230
Mr. H. J. A. J. Niemeijer, Nederlandsche Bond van Steendrukkerijen . . . . . Weteringschans 86

N. V. Machinehandel „Mahez" . N. Z. Voorburgwal 34-36
N. V. „De Courant" . . . . . N. Z. Voorburgwal 187
N. V. Drukkerij Senefelder . . Admiraal de Ruyterweg 56
N. V. Paragon-Industrie en Handels-mij. . . .Karperstraat 10
N. V. Van Son's Inkt- en Verffabrieken . . . . Hilversum
N. V. Stokkink's Electrische Binderij . . Elandsgracht 52-58
Nederlandsche Bond van Boekbinderspatroons, Rozengracht 48
Van Roessel & Co. . . . . .Kuiperstraat 110
Ver. ter Bevordering der belangen des boekhandels, Heerengr. 124
Vereeniging van Nederlandsche Chemische Inrichtingen, Penningmeester P. A. Mascini . . . . . Adm. de Ruyterweg 21
Thieme-fonds, G. J. . . . . P. K. Koorsteeg 18, Leiden
C. J. H. Wieling (fa. C. A. Spin & Zn). Voorburgwal 271

CONTRIBUANTEN.

N. V. Ahrend & Zoon . . . . . Singel 22-24
C. J. van Amerongen & Co. . . . . Amersfoort
Beit & Co. . . . . Prins Hendrikkade 67
J. Beuns & Zn. . . . . Warmoesstraat 66
N. V. Beursdrukkerij . . . . . Warmoesstraat 117-119
J. C. Blijenburgh . . . . . Zwanenburgwal 29
Biljetdrukkerij „Nederland" . . . . . Binnenkant 40
F. L. van der Bom . . . . . Pieter de Hoochstraat 38
The Bushong System Cy. . . . . Passeerderstraat 10

A. Buys . . . . . Sperwerlaan 38
Th. J. van Cleef, Drukkerij Volkslectuur . . . . Batavia
N. V. Courant- en Drukkerij-Exploitatie Gooi en Sticht, Hilversum
Joh. Goesel . . . . . Huidekopersstraat 22
C. G. A. Corvey . . . . . Keizersgracht 289
J. J. Davids. . . . . Mathenesserlaan 281, Rotterdam
Deutschmann & Roelants . . . . . Rotterdam
H. B. Dieperink Jzn. . . . . Vondelstraat 180
J. F. Duwaer . . . . . Nieuwe Looierstraat 45-47
Firma P. van Dijk . . . . . Warmoesstraat 155
Drukkerij Bos . . . . . Reguliersgracht 110
Drukkerij Buyten & Schipperhein . . 2e Kostverlorenkade 104
Drukkerij en Uitgeverij J. H. de Bussy . . . . Rokin 60-62
Drukkerij Coster . . . . . Swammerdamstraat 28
Drukkerij „De Globe" . . . . . Nieuwe Looierstraat 29
Drukkerij Joachimsthal . . . . . Joden Breestraat 29
Drukkerij Portielje . . . . . Spuistraat 249
Drukkerij „Voorwaarts" . . . . . Berenstraat 17
F. J. Elema. . . . . Langestraat 76, Winschoten
Farbianca v/h Berger & Wirth N. V., Nieuwe Zijds Kolk 21
Firma H. J. van Bukel & Zoon, Nieuwe Molstraat 50, Den Haag
Firma Joh. Enschedé & Zn. . . . . Haarlem
De Erven Wijsmuller's Papierhandel . . . . Huidenstraat 26
F. Fey . . . . . Mr. P. N. Arntzeniusweg 17

K. van Fucht . . . . . Dunantstraat 2, Rotterdam (W.)
Drukkerij Erven van der Geer . . . . Egelantiersstraat 17[1]
J. L. Gosman . . . . . Bilderdijkpark 6[1]
H. Habraken . . . . . Antoniestraat 5, Haarlem
Frans Halebeek . . . . . Singel 104
D. Heynis Jr. . . . . Lauriergracht 16
Jan Honing & Comp. . . . . Zaandijk
J. Hofmans Jr. . . . . Van Hallstraat 146-148
Joh. Jesse . . . . . N. Z. Voorburgwal 160
W. van der Kamp . . . . Juffr. Idastraat 13, Den Haag
Kampert & Helm . . . . . Plantage Doklaan 8
A. C. Kapsenberg . . . . . Proveniersplein 9, Rotterdam
W. C. L. Keet . . . . . Jozef Israëlskade 7
W. Knoop & Zonen . . . . . Antoniestraat 4, Haarlem
H. C. Koningh . . . . . Breestraat 87, Den Haag
Koninklijke Vereeniging tot opleiding voor Ambachten en Beroepen,
den heer G. H. Klatte . . . . . Minervalaan 25
E. J. Kuipers . . . . Beenhouwerstraat 27, Brugge (België)
Jac. Klunder . . . . . Sloestraat 6[3]
Gebr. Kusters . . . . . Molenkade 44, Duivendrecht
J. Leemhuis . . . . . Graaf Janlaan 53, Zeist
L. van Leer & Co., N. V. . . . . Rustenburgerstraat 19
K. van Leeuwen . . . . . Lauriergracht 91
N. V. v/h Walter Lennhof . . . . . Cliostraat 53

H. Leisler . . . . . Heerengracht 85
L. Levisson . . . . . Wilhelminastraat 160, Den Haag
J. Ligter . . . . . Maasstraat 196 hs.
A. J. van der Linde . . . . . Rozengracht 38
C. J. van Loenen . . . . . Madoerastraat 11, Haarlem
P. A. Mascini p/a D. Schnabel . Admiraal de Ruyterweg 21
J. M. Meulenhoff . . . . . Rokin 44
Mij. tot Exploitatie van „De Brakke Grond" . . Nes 53-55
Adolf Meier & Co. . . . . Utrecht
F. Mesman . . . . . Bree 196, Rotterdam
Jac. Meester . . . . . Van Dortstraat 16, Haarlem
F. A. Mijsberg . . . . . Stadionweg 171[2]
Ned. Chr. Grafische Bond . . . . . Valeriusplein 30
Ned. Chr. Grafische Bond, afdeeling Amsterdam, p/a Van Wijk,
penningmeester . . . . . Archimedeslaan 16
N. V. v/h A. J. Nuss . . . . . Reguliersbreestraat 30
Ned. Ver. van Chefs in het Grafisch bedrijf p/a W. v. d. Sluis
p/a Drukkerij v. Munster . . . . . Haarl. weg B 378
Ned. R. K. Grafische Bond . . . . P. C. Hooftstraat 172
Ned. Papierhandel . . . . . Heerengracht 205/207
Ned. R. K. Grafische Bond. afd. Amsterdam. Hemonylaan 25
N. V. Blikman & Sartorius . . . . . Rokin 17
N. V. C. J. Fakkel & Co. . . . . Bloemgracht 171-173
N. V. Steendrukkerij „De Maas", Sleephellingstraat 36, Rotterdam

N. V. Telega's Drukkerij . . . . . Franeker
N. V. Drukkerij Ten Hagen . Nobelstraat 20, Den Haag
N. V. Industrie en Handelsv. v/h De Bock & Co. Keizersgr. 790
H. J. Paris . . . . . Keizersgracht 104
Joh. Proost . . . . . Rusland 26
U. Proost . . . . . Westerheide 6, Laren (N.H.)
P. Rynja . . . . . Reguliersgracht 130-132
J. Roelofs . . . . . Stadhouderslaan 1, Amstelveen
L. Ronner . . . . . Zuider Amstellaan 162
N. Samson N. V. . . . . Alphen a/d Rijn
N.V. Dagbladdrukkerij „De Standaard", N.Z. Voorburgwal 58-60
G. J. Scheepers . . . . . Populierenstraat 41, Den Haag
H. Schenkkan . . . . . Omval 14
N. V. Drukkerij en Uitgeverij. J. L. Smit & Zoon, voorheen
C. Muller . . . . . N. Z. Voorburgwal 324
W. A. G. Sigfried . . . . . O. Z. Voorburgwal 18-22
Wed. G. van Soest . . . . . Langestraat 25-31
Springer & Möller . . . . . Prins Hendrikkade 48
A. J. A. Starre, N. L. F. C. B. . . . Koninginneweg 20
Mr. J. G. Steneker . . . . . 2e Weteringplantsoen 9
Vereeniging Amsterdam I. Vacantiekolonie, Koninginneweg 41
Ver. t. bevord. v. d. vakopl. i. h. typogr. bedrijf, Nassaukade 143
Van Steyn's Electr. Drukkerij . . . . Warmoesstraat 75
Van Stolk & Reese . . . . . Ceintuurbaan 42, Rotterdam

S. Terwey, Dir. Kolff & Co. . . . P. C. Hooftstraat 168
A. Titzing . . . . . O. Z. Achterburgwal 126
M. A. van Tijn . . . . . Padang
M. Ubbens . . . . . Zutfen
N. V. „Het Vaderland" . . . . Parkstraat 25, Den Haag
G. J. G. van der Veer . . . . Heerenstraat 6, Utrecht
J. B. B. Vierveyzer . . Coen Boulevard 6, Soerabaja (N.-I.)
Verkoopbureau der M. A. G. . . . Prins Hendrikkade 34
N. V. Vernis- Inktfabriek „Premier", Zeestraat 48, Loosduinen
Mr. C. Vrij . . . . . Heerengracht 124
Mr. M. J. C. Vrij . . . . . Joh. Vermeerstraat 29
E. de Vries & Co. . . . . Prinsengracht 480
J. Wansink (Firma Wansink & Daemberg) Warmoesstraat 98
N. V. Winkler Fallert & Co. . . . . Prinsengracht 546
J. C. Winterink . . . . . Rubenslaan 9, Naarden
G. Wurpel Jzn., C. Huygenslaan 8, Heemstede, Post Aerdenhout
Z.-H. Boek- en Handelsdrukkerij, Wagenstraat 70, Den Haag

WERKNEMERS-CONTRIBUANTEN

P. Avé . . . . . Fagelstraat 57
K. Baas . . . . . Agamemnonstraat 49hs.
J. Beems . . . . . Oude IJselstraat 13²
F. Bekaert . . . . . Vechtstraat 155²

D. Berlee . . . . . Bakkummerstraat 85, Bakkum
A. van Bienen . . . . . Weteringkade 59, Den Haag
W. G. Bischot . . . . . Lumeystraat 39
A. H. G. Blankenstein . . Spoorlaan 37, Hollandsche Rading
H. Bleekveld . . . . . Vechtstraat 122[1]
A. G. Boelens . . . . . Gerard Callenburgstraat 39 hs.
S. J. Boom . . . . . Eemstraat 24[1]
W. R. C. Baron van Boetzelaer . . Jollestraat 7, Arnhem
A. Boot . . . . . Bellamyplein 28[3]
P. J. Bosch . . . . . Kleibroekerweg 33, Castricum
F. W. J. Bosen . . . . . Pijntorenstraat 5, Haarlem
H. P. Bouman . . . Dordtscheweg 75[1]a, Rotterdam (Z.)
D. Breur . . . . . Mariottenplein 46 hs
B. Brouwer . . . . . Beverwijkschestraatweg 4, Castricum
J. C. J. Brinxma . . . . . Reinier Claeszenstraat 90[2]
W. J. van der Broek . . . . . Ceramstraat 33 hs
A. K. W. L. Brouwer . . . . . Amstelkade 8
J. Buis . . . . . Oranjerivierstraat 50, Den Haag
L. van Buren . . . . . Veeteeltstraat 117
P. C. van Camperhout . . . . . J. P. Heyestraat 162[3]
H. Cohen . . . . . Hofmeijerstraat 24[3]
H. A. Draayers . . . . . Leeuwerikstraat 5
F. Degen . . . . . Jekerstraat 30[1]
F. Delmee . . . . . Aanwal 10, 's-Hertogenbosch

G. Enters . . . . . Hoofdweg 319[2]
D. N. Esveld . . . . . Amstelveenscheweg 203[1]
G. Feders . . . . . Adm. de Ruyterweg 307[3]
J. C. Fenthür . . . . . Oude Leliestraat 11
Chr. Frericks . . . . . 3e Oosterparkstraat 9[1]
W. Frie . . . . . Chasséstraat 5hs.
Charles Gombault . . . . Franekerstraat 39, Leeuwarden
B. de Groot . . . . . Charlotte de Bourbonstraat 6[3]
H. de Groot . . . . . Kweerenpad 16hs, Alkmaar
C. Groenedaal . . . . . Zwarteweg 13, Bussum
C. Hafkamp . . . . . Lutmastraat 108hs.
J. van Hateren . . . . . Spreeuwenpark 8[1]
W. Hekman . . . . . Ceintuurbaan 197[2]
J. Hofman . . . . . Valeriusplein 30
C. Hopman . . . . . J. P. Heyestraat 40[2]
J. P. Hopman . . . . . J. P. Heyestraat 40[2]
W. van der Horn . . . . . Alexanderstraat 7, Zwolle
H. A. van Ingen Schenau . . . . . Valeriusplein 30
J. H. F. Jansen . . . . . Cornelis Trooststraat 24[3]
G. J. Jong . . . . . Scheldestraat 14[3]
J. de Jong . . . . . Van Breestraat 89
D. van der Kam . . . . . Jan Lievenstraat 3 hs.
P. van Keulen . . . . . Polderstraat 13, Rotterdam
S. Keuker . . . . . Rustenburgerstraat 309[1]

J. C. Klein . . . . . Leeuwarderweg 60
C. J. W. de Kleine . . . Drijfriemstraat 95, Den Haag
J. H. Koekenbier . . . . . Saxenburgerstraat 15
J. H. Knegtmans . . . . . Borneostraat 9, Baarn
H. A. Kuil . . . . . Reinier Claeszenplein 4
S. Lems . . . . . Pieter v. d. Doesstraat 90[1]
B. Lehman . . . . . Lekstraat 24
A. A. de Leng . . . . Middenweg 230, Watergraafsmeer
H. Lindeboom . Burg. G. Bosstraat 52, Ouddorp, Alkmaar
W. J. Lindhout . . . . Carnissestraat 22b, Rotterdam (Z).
A. van der Meer . . Vondelstraat 32, Alphen a/d Rijn
M. Mossel . . . . . Amsteldijk 106[3]
W. F. Mulder . . . . . Crijnssenstraat 17[1]
P. A. de Munck . . . . . Pieter v. d. Doesstraat 9 hs.
F. de Munnik . . . . . Prinsegracht 73, Den Haag
Jos. Musters . . . . . Evertsenstraat 38, Nijmegen
H. Parthesius . . . . . Zwanenplein 34
M. Paur . . . . . Pretoriusstraat 68
H. Peschaar . . . . . Orionweg 20, Haarlem
A. A. Peyra . . . . . Uiterwaardenstraat 256[2]
B. Ponstein . . . . . Jozef Israëlskade 130[2]
J. L. F. Post . . . . . Breestraat 122, Beverwijk
C. Prins . . . . . Elckerlycstraat 18[1]
L. Pors . . . . . Boudewijnstraat 122[2], Rotterdam

P. Rausch . . . . . Maasstraat 202[1]
J. H. Rode . . . . . Saffierstraat 26 hs.
J. Schipper . . . . . Merwedekade 233, Utrecht
J. Schoonenberg . . . . . Vondelkerkstraat 3
M. L. A. Schuts . . . . . Prinsengracht 366[2]
D. J. Schijffelen . . . . . Jozef Israëlskade 64[2]
J. Sikkema . . . . . Iepenlaan 12, Schiebroek
J. C. J. Smit, Studieclub „Onze Kunst" Kanariestraat 21, Breda
D. Th. Spronk . . . . . Willem de Zwijgerlaan 213[2]
H. Steenman . . . . . Kometensingel 331
H. Stenvert . . . . . Van Lobenvelsstraat 1, Zutfen
J. Strating . . . . . Bentincklaan, Hoogeveen
H. J. Thijssen . . . . . Laarweg 31, Velp (G).
J. Tuinenburg . . . . . Goudscherijweg 44b, Rotterdam
J. van de Valk . . . . . Vinkenstraat 21, Groningen
C. v. d. Vegte, p/a „Het Volk" . . . . . Hekelveld 15
J. Verbeek . . . . . Frederikstraat 4[3]
A. C. Vermeer . . . . . Borgerstraat 255
A. R. Visscher. . . . . O. Z. Achterburgwal 142
N. Vink. . . . . Jachthuisstraat 25, Rotterdam
J. Visser . . . . . Turnerstraat 18[2]
K. Visser . . . . . Koningstraat 47, Zandvoort
A. Vreugdenhil . . . . . Brielschelaan 9, Rotterdam
J. H. de Vries . . . . . Bertelmanstraat 23

L. A. de Vries . . . . . Voltaplein 48hs.
C. M. van Wagtendonk . . . . Noorder Amstellaan 43
B. J. P. Weber . . . . . J. P. Heyestraat 149[1]
H. J. Wessels . . . . . Buiten Singel 160, Zutfen
H. Winter . . . . . Rombout Hoogerbeetsstraat 110[1]
A. J. Zaunbrecher . . . Conradstraat 3, Alphen a/d Rijn

ONZE SCHOOLUITGAVEN

Het lidmaatschap der Vereeniging Amsterdamsche Grafische School heeft het voordeel, dat men verschillende uitgaven der school tegen den halven prijs kan verkrijgen. Op de portokosten wordt geen reductie gegeven.
De Amsterdamsche Grafische School geeft alleen die vakboeken uit, welke niet door uitgevers uitgegeven zouden kunnen worden, omdat de onkosten den verkoopprijs zouden overtreffen.
Daar de school geen uitgeverszaak is, kan ze geen uitgeversadministratie hebben. *Daarom behooren alle bestellingen vooruit te worden betaald, ten einde administratiekosten en correspondentie te voorkomen.*
Het nummer van de Postcheque- en Girodienst der school is 47750, dat van het Gemeente Giro-kantoor van Amsterdam A691.
De hierna volgende uitgaven worden, na ontvangst van het verschuldigde bedrag, onmiddellijk toegezonden.

Bibliopegus, De geschiedenis van den boekband. Prijs *f* 2.50 porto *f* 0.20. Omzetbelasting *f* 0.15.

Dit bijzonder fraai verluchte boek met gekleurde afbeeldingen van boekbanden is een aanwinst voor onze literatuur op het gebied van de geschiedenis van den boekband.

F. L. van der Bom, Het boekbinden. Prijs *f* 0.50, porto *f* 0.03

De heer F. L. van der Bom heeft een viertal voordrachten gehouden voor den specialen cursus Boekhandel en Uitgeversbedrijf. De voordrachten zijn in bovengenoemd boekje samengevat. Voor allen, die in zijdelings verband met de boekbinderij staan, is dit werkje bijzonder aan te bevelen.

F. L. van der Bom, Iets over den boekband in den loop der Eeuwen. Prijs *f* 2.50, porto *f* 0.20.

Dit boek, waarin op beknopte wijze de geschiedenis wordt weergegeven van den boekband in den loop der eeuwen, moet in het bezit komen van iedereen, die ook maar iets over de verzorging van het boek wenscht of dient te weten. Niet minder dan 15 vel druks, waaronder 180 illustraties, op prima papier gedrukt, wordt u aangeboden tegen den zeer geringen prijs van *f* 2.50.

Examen-programma en reglement benevens examenvragen. Prijs *f* 0.50, porto *f* 0.06.

Zij, die voornemens zijn, het examen als Calculator af te leggen, kunnen in dit boekje verschillende nuttige wenken vinden, welke antwoorden zijn op talrijke vragen, die de candidaat zich stellen kan.

C. Hafkamp, De offsetdruk. Prijs *f* 1.20, porto *f* 0.06.

Daar er op het gebied van den offsetdruk in Nederland geen boekwerk verschenen is, zoo scheen ons een uitgave van de artikelen van den heer C. Hafkamp in „Technische Wenken voor werknemers in het chemigrafisch, lithografisch en rasterdiepdrukbedrijf" in boekvorm van nut voor belanghebbenden.

Kerstuitgaaf van het jaar 1925. Prijs *f* 1.75, porto *f* 0.15.

In deze Kerst-uitgaaf zijn twee lezingen in druk gebracht, namelijk één over „Boekornamentiek" en één over „De voornaamste uitgevers der negentiende eeuw". De eerst genoemde lezing werd gehouden door den heer R. W. P. de Vries Jr. en de tweede door den heer D. Smit. Elke lezing op zichzelf is ruim de prijs waard.

Kerstuitgaaf van het jaar 1926. Prijs *f* 1.75, porto *f* 0.15.

Een aantal interessante onderwerpen worden in deze Kerst-uitgaaf behandeld, zooals Giambattista Bodoni, vergroving of verfijning, boekband en bindkunst, lijnen als versieringsmiddelen, slachtoffers van het boek, chemische druk, uit het bedrijf der Antwerpsche drukkers uit het begin der zestiende eeuw, de electriciteit in het grafisch bedrijf en De Stad.

J. Krull, Papierkennis. Prijs *f* 1.20, porto *f* 0.06.

Dit practisch boekje, geschreven door den heer J. Krull, leeraar in het boekdrukken aan de A. G. S., behandelt het onderwerp van uit het standpunt van den vakman, waardoor dit werkje aller belangstelling verdient.

A. M. Küppers, Boekbinden. Prijs *f* 2.50, porto *f* 0.20.

Van deze handleiding is reeds een tweede druk verschenen, waaruit blijkt, dat ze een welverdiende waardeering ondervindt.

J. Ligter, Alphabet-Constructies voor Schrift-lithografie. Prijs *f* 1.20, porto *f* 0.10.

Het verwerken van schrift, ornament en vlakvullingen, dienstig voor

handelsdrukwerk enz. zijn speciale opgaven voor de schriftlithografie. De heer Ligter heeft met dit werkje op bevattelijke wijze de constructies van de lettervormen behandeld.

J. Ligter en H. Trompetter, Het peridak Procédé, uit het Engelsch vertaald. Prijs *f* 0.35, porto *f* 0.03. Omzetbelasting *f* 0.02[5].

De Eastman Kodak Company Rochester, N. Y., heeft onder den naame „Peridak" een chemische retouche-methode in den handel gebracht, waardoor het mogelijk wordt den omtrek van rasterpunten op het negatief of positief terug te brengen met louter fotografische middelen. Het Peridak procédé brengt den uiterlijken vorm van rasterpunten terug tot iedere gewenschte grootte, zonder dat ze hun dichtheid verliezen. Door dit eenvoudige middel kan de retouche en het op de juiste toonwaarde brengen der deelplaten tot stand worden gebracht op het rasterpositief of negatief.

P. Rausch, De Inlegapparaten. Prijs *f* 2.50. Omzetbelasting *f* 0.15.

Over inleg-apparaten is dit wel het eerste werk, dat in Nederland verschijnt. De schrijver heeft ongetwijfeld vele weetgierige drukkers met de samenstelling van dit werk aan zich verplicht.

Rekenboekje voor zetters- en drukkersleerlingen met antwoorden. Prijs *f* 1.20, porto *f* 0.06. Omzetbelasting *f* 0.05.

Een uitnemend boekje voor vakcursussen en zelfstudie.

L. Ronner, De geschiedenis van het Ornament in het Boek. Prijs *f* 2.50, porto *f* 0.20. Omzetbelasting *f* 0.15.

Met de uitgave van dit werk is inderdaad voorzien in een lang gevoelde behoefte van hen, die studeeren voor de akte letterzetten,

Nijverheidsonderwijs akte NI; het raadplegen van talrijke bronnen op gebied van kunst en stijl en het peuren daaruit, wat voor den boekbewerker van belang is, wordt hiermede tot het bestudeeren van één werk teruggebracht. Maar ook zij, die zich uit andere hoofde voor het onderhavige interesseeren, vinden hier met veel zorg en kennis bijeengebracht, het belangrijkste over de geschiedenis van het ornament en de ornamentiek van het boek in den loop der eeuwen. En dit is niet als een droge opsomming, maar vlot en onderhoudend geschreven, voorzien van vijftig platen en tal van afbeeldingen, terwijl het geheel besloten wordt met een interessant hoofdstuk over de heraldiek.

L. Ronner, Hedendaagsche Grafische Technieken. Prijs *f* 2.50, porto *f* 0.20. Omzetbelasting *f* 0.15.

In dit werkje worden, op beknopte wijze, de verschillende grafische technieken behandeld. Voor hen, die zich willen voorbereiden voor een der examens in de typografie, is het een geschikte leiddraad.

J. A. van Roosendaal, De omgang met leerlingen. Prijs *f* 2.50, porto *f* 0.12. Omzetbelasting *f* 0.15.

Een prachtboek voor allen, die iets uitstaande hebben met de opvoeding van leerlingen.

H. Trompetter, Handleiding voor de Chromo-lithografie. Prijs *f* 2.50, porto *f* 0.12. Omzetbelasting *f* 0.15.

Op eenvoudige wijze geeft dit nuttige werkje veel wetenswaardigs op het gebied der chromo-lithografie. De geringe prijs kan voor geen

enkelen belangstellende een bezwaar zijn om dit leerrijke boek aan te schaffen.

Uittreksel Arbeidswetgeving. Prijs *f* 0.30, porto *f* 0.06.
Wij meenden het in den handel te moeten brengen, omdat het ten algemeene nutte kan worden gebruikt.

G. J. Vermeulen, Persvergulden. Prijs *f* 1.20, porto *f* 0.06.
De heer G. J. Vermeulen heeft dit werkje geschreven met de bedoeling, om leerlingen, die voor het persvergulden worden opgeleid, theoretisch voor te lichten, omdat de theorie voor den leerling is, wat het kompas is voor den zeeman. Hoewel in dit boekje de onderwerpen op een eenvoudige wijze worden behandeld, moet het toch in het bezit zijn van ieder, die ook maar iets met het persvergulden uitstaande heeft.

J. C. Winterink, Uitgeven en kunst van den verkooper. Prijs *f* 0.50 porto *f* 0.03.
Deze syllabus der voordrachten, gehouden voor den specialen cursus voor den Boekhandel en Uitgeverij door den heer J. C. Winterink over bovengenoemd onderwerp, is voor hen, die belang stellen in het uitgeven en verkoopen van boeken, de moeite van lezen waard. Daarom is deze syllabus ook opgenomen in de vakbibliotheek der Amsterdamsche Grafische School.

VERVAARDIGD
DOOR DE
LEERLINGEN
DER
A.G.S.